

Allting är, ingenting föreställer
- Liv Zachrisson

En introduksjon til Liv Zachrissons kunst

De færreste av oss stanser opp ved våre daglige gjøremål. Vi ordner klærne våre, vi vasker hender, vi skjenker kaffe. For å fungere gjennom en vanlig dag er det mye vi foretar oss uten at vi tenker over det. Vi kaller det rutiner, og priser oss lykkelige over at vi ikke til enhver tid må fylle vår bevissthet med mange av disse basale og nødvendige handlingene – som om vi ikke har annet å tenke på!

Å stå overfor de åtte ulike scenene i Liv Zachrissons video til installasjonen *ÄR* (2001) er å oppleve at vår materielle hverdag blir synliggjort for oss, som om det skulle være for første gang. Samspillet mellom kropp og objekter utfolder seg i denne installasjonen slik vi selv sjelden eller aldri tenker på det. Det gjør disse scenene lesbare og underlige på en og samme tid. Vi ser en kvinne knapper opp kjolen sin, eller lar fingrene gli gjennom håret. Vi kjenner igjen alle bevegelsene i videoen, men fordi vi nå opplever dette gjennom et kunstnerisk arbeid, er det som skjer *annerledes*.

Å løfte fram det udramatiske og ukompliserte, som handlingene i videoen til *ÄR*, åpner samtidig opp mot et univers hvor en poetisk og prosessuell logikk blir virksom. Det gir muligheter for ny og uforutsigbar innsikt og skaper et rom for nye måter å gi mening til verden. Vi tar del i et reflekterende møte, der også vår kunnskap og erfaring får betydning.

Den franske fenomenologen Maurice Merleau-Ponty bruker et eksempel for å si noe om hvordan kroppene våre installerer seg i verden, og hvordan egenkroppen blir forlenget gjennom samspillet med objektene. Han viser til organisten som setter seg ned ved et orgel han eller hun aldri har spilt på før. Det tar ikke lang tid før vedkommende er i dialog med instrumentet, ja nettopp - installerer seg i det. Noe av det samme skjer overfor andre objekter,

selv om de nødvendigvis ikke behøver å være så avanserte som orgler. Fenomenologisk sagt: kroppen vår vet hva den gjør. Den husker, den har erfaring.

Dette er én grunnleggende innsikt Liv Zachrisson tar i bruk og utvikler videre i sine arbeider, og det er nettopp noe av dette vi blir gjort oppmerksom på i et arbeid som *ÄR*. Hun stoler selv på at kroppen vet hvor den skal i den kunstneriske prosessen. Hun gir plass til handlinger vi ofte glemmer om kroppens hukommelse ikke er tatt med i livene våre. Hun gir dem en mening og en retning.

Når hender dyppes i vann, når fingrene berører hverandre i en prosaisk rosa vaskebalje, blir dette også noe mer enn håndvasken på travle morgener. Gjennom det kunstneriske uttrykket vil konnotasjoner oppstå. En vev av ulike betydninger avdekkes, som lag på lag av ulike filmbiter som plutselig passerer imaginært foran øynene på oss. Håndvasken blir et hellig ritual, på samme måte som det å helle fra en kanne eller å smøre salve inn i hud gir assosiasjoner - om enn disse er rettet mot allment kjente fortellinger, eller om disse handlingene vekker til live noe privat - og kanskje glemt. Liv Zachrisson lar slike elementer bli plassert i fysiske og mentale rom for oss å tre inn i. Det er ikke for å gi oss ferdig konstruerte fortellinger, men for å gi plass til den tvetydigheten og mangfoldigheten som er vevd inn i selv i den mest enkle og ukompliserte situasjon. Det handler ikke om en kunst som skuer tilbake i ren nostalgi, men om en kunst som åpner opp for en ny dynamikk i erfaringspotensialet til ethvert menneske.

Vi er omgitt av arketyperiske landskaper, av reservoarer av symboler. Vi har til rådighet en mangfoldig kollektiv hukommelse. En hukommelse vi bruker mer enn hva vi aner. Liv Zachrisson er en kunstner som viser at i den kunstneriske prosessen er det mulig å åpne dette reservoaret opp. Gripe inn i det, - ja nærmest installere seg i det, lik musikerens forhold til sitt instrument. I en av scenene i *ÄR*, ser vi et stearinlys satt mot et blågrønt mønstret stoff. En kvinnehånd kommer inn i bildet, tenner lyset og forsvinner ut. Noen sekunder etter kommer kvinnens ansikt halvveis til syne, blåser lyset ut og trekker seg så bort igjen. Vi ser på at røyken etter flammen siver bort fra veken og ut av bildet før scenen avsluttes. Denne rytmen av ildformer - i det ene arbeidet som symbolske bilder av ild - i det neste arbeidet som spor

etter ild, opptrer i mange av arbeidene til Liv Zachrisson, slik også er vannet er et tilbakevendende grunnelement for henne.

Ildformen framkommer som hodeform på mange av figurene hennes, den oppstår som deler av formene i de små voksobjektene og den danner formasjoner i installasjonene. Ilden har fulgt mennesket gjennom hele dets historie. Den representerer et viktig aspekt ved menneskets konkrete og praktiske tilværelse og den opptrer som et viktig element, symbolsk og metaforisk i kulturen. Som det står i et tilfeldig valgt leksikon: ”Med ilden fikk menneskene en energikilde de kunne styre – den første ved siden av egen muskelkraft.” Samtidig vet vi at det er en stram balansegang mellom det å kontrollere og det å bli overvunnet av ildens enorme krefter. Å forvalte et slikt fundamentalt symbol krever innsikt og lydhørhet. I Liv Zachrissons arbeider eksisterer en kollektiv og sterk visshet om grunnelementenes betydning, side om side med sporene etter hånden, etter muskulatur, etter kroppens bevegelser.

Forskjelligheten mellom video og skulptur er ikke poengtert i Liv Zachrissons kunst. Hun forholder seg fritt og utvungen til begge disse genrene. De eventyraktige scenene i skulpturene får en gjenklang i de sceniske handlingene i videoene. Ved å eksperimentere med ulike størrelsesforhold er installasjonene til Liv Zachrisson en utfordring for mottakeren. Man blir oppmerksom på hvordan ens egen kropp beveger seg i rommet, mellom elementene. De mindre voksskulpturene forlanger nærkontakt, ellers ville man ikke få innblikk i hva det er som foregår i den skulpturelle situasjonen. I forhold til disse blir videoene nærmest monumentale. De tar inn mottakerens kropp og holder den fast, som i et slags ansikt til ansikt møte.

Enhver kunstnerisk idé krever sitt medium. Som kunstner tar Liv Zachrisson dette på alvor og jobber åpent i spennet mellom teknologi og det håndverksmessige. Hennes arbeider er derigjennom både gåtefulle og avklarte – uutgrunnelige og materielle. Det er noe opprinnelig ved handlingene både i videoene og skulpturene, som om de har ”gjort seg selv”, som om de alltid har vært her, like reelt som at vi er omgitt av tilbakevendende daglige sysler. Sporene

etter den som har rørt ved dem er likevel tilstede. Som etterklangen av den siste tonen i organistens konsert.

Så vakkert, så stille, så konsentrert. At jeg opplever å være en del av dette, *er* en del av opplevelsen av å stå overfor Liv Zachrissons arbeider. Jeg har også en kropp som vet. Alle ting er, ingenting forestiller. Noen ganger er det slik.

Anne Karin Jortveit